

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרשת ראה
שנת תשפ"ו

גליון
קס"ה

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

- חשבונות נכונים -

כל אחד מתגע

השבח לבורא עולם שאנו כבד אוהזים עמוק באמצע השנה; המלמדים היקרים כבר ישובו כמה חדשים עם הילדים. כבר מאוד התגעגעו, אבל ברוך השם הגייעה שלנו היא על דברים טובים; מתגעים לנטע בנשמות היהודיות את האמונה הטהורה, מדות טובות ויראת שמים.

כל העולם צועק: "אף פעם עוד לא היה כזה מצב שיהיה כל כך קשה עם פרנסה". ואם זה כך, באו ונעשה חשבון כזה: כל אחד הרי ממילא מתגעגע, ולאף אחד אין ממילא כסף; אז יש לנו לפחות את המעלה הזאת שהכוח שלנו לא הולך להבל וריק, החיים שלנו עוברים בללמד את הילדים את האלף בית, החמש הקדושות, המשיניות הקדושות, הגמרא הקדושה; האמונה הקדושה, קדשת הברית, קדשת ישראל, וכל מה שמכניסים בילדים.

לא לעשות חשבונות על הילדים

מחנכים יקרים, בכל כחה ישנם תלמידים שהם מאוד תמימים; הם יושבים כל היום ומקשיבים בצמאון לכל מלה שהמחנך אומר, ותמיד הם באים לקבל את הלטיפה שלהם מהמחנך.

אָרץ, אָבֵל הֵם לֹא כָּל כֶּף מְעִינִים בְּרֹאשׁ יְשִׁיבָה וּבִמְחֻנָּכִים, אֲזֵי מָה? שִׁכְנִסוּ בְּמַעֲרָכָה נְגִידִים!

מחנכים שעושים חשבונות על ילדים, שהילדים האלו הם הטובים והילדים האלו הם לא טובים, צריכים לחזור בתשובה ולבכות את הלב אל הקדוש ברוך הוא שישאירו בצד את הקטנות הדעת שלהם ולא יחיו עם חשבונות כאלו.

הם לא רציניים בשיחות המוסר

הרבה פעמים נשברים המחנכים כשהם מוסרים שיחת מוסר לילדים והם רואים שילדים מסתמים אינם מקבלים את זה ברצינות כל כך.

ראשית, לא חייב להיות שהילדים שפן מקבלים את זה ברצינות זו מעלה, כי הרבה פעמים יכולים ילדים להפגע משיחת מוסר אם הם מקבלים את זה מדי ברצינות.

לדגמא: אם מדברים אל הילדים על לנשק את המזוזה הקדושה, אז התוצאה הנכונה שהילדים פשוט יתחילו לנשק את המזוזה בצורה נורמלית. אבל יכול לקרות שילד אחד יקבל עצבים על הדבר הזה, והוא לא יפסיק לנשק את המזוזה.

לעמית אלו ישנם ילדים שאפשר להסתכל עליהם כלצים במקצת, הם חס ושלום אינם 'לצים', כי הם עדין ילדים ואין להם בכלל כוונה רעה, רק הטבע שלהם פשוט לא כל כך תמים. הם יכולים לפעמים לצחק משיחה שמסר המחנך, הם יכולים להגיד על משהו שהמחנך אומר: "טטויות!" או לשאל על מלה שאמר המחנך: "איפה זה כתוב?" וכדומה.

אסור לאבד מקף את העשתונות, אסור להכנס בכעס נגד ילדים כאלו. צריכים להמשיך ולדבר הלאה מאמונה ויראת שמים, ולהאמין שבסוף המלים יפעלו אצל כל הילדים.

צריכים לדרוש מכל הילדים שיתנהגו בדרך ארץ, שאף אחד לא ידבר בשעה שהמחנך מדבר, אבל צריכים להבין שלא כל הילדים יש להם את הטבע להראות התעניינות חזקה אל המחנך.

יש לי את זה גם כשאני בא לבקר אצלנו בתלמודי התורה של "היכל הקדש"; ילדים מסתמים עומדים סביבי, הם רוצים עוד פעם לקבל לטיפה מהראש ישיבה וכדומה, ואחר כך יש ילדים שהשלג בחוץ יותר מעניין אותם מהלטיפה של הראש ישיבה. אם אני אלך לחפש אותם בשדה ואדבר אתם הם בודאי יענו בדרך

להחזיק חשבון על כל ילד

מחנכים יקרים, אני מאוד מבקש ממכם: תנו לילדים מלים טובות, עשו את עבודתכם בשלמות.

כשהייתי מלמד, היה לי בבית פנקס קטן עם שמות כל הילדים. כל לילה הייתי עושה חשבון מה עבר היום בכתה: למי אמרתי מוסר, על מי צעקתי, למי חיכתי, עם מי שוחחתי, למי נתתי מלה טובה, ולמי בקשתי שייביא לי משהו או שיקח משהו. הייתי מצין את זה בפנקס שמות של הילדים; וכך הייתי יכול להחזיק חשבון שלא לפספס את אף ילד, ושאיני אתן לכל אחד מלים טובות ואהבה.

לא חייבים לחקות דוקא את אותו רעיון, אבל מה שבטוח שצריכים להחזיק חשבון בדבר כל שהיא שכל ילד יקבל מלה טובה וחיוך.

כשמבגרים זה כבר קשה

אסור לזלזל בדבר הזה של להרים את הילדים ולתת להם מלים טובות.

הכל אפשר ללמד בגיל מבגר: אלהי בית, קריאה, חמש, משניות, גמרא וכו'. אברהם שאל אותי: **"אני לא יודע לקרוא, מה אני יכול לעשות?"** אמרתי לו שביקש מאחד מהמלמדים של כיתה א' שילמד אותו קריאה; הוא עשה כך והיום הוא יודע לקרוא טוב, אבל לבנות אדם ולעשות אותו פריא בנפשו, זה כבר מאוד קשה בגיל מבגר.

בודאי שאין יותר קדוש ויותר נחוץ מללמד עם הילדים את התורה הקדושה, צריכים אבל לדעת שזהו לא סוף פסוק; חוץ מהלמודים חייבים לשים דגש חזק על בנית הילדים, כדי שהילדים פשוט יגדלו פריאים כדי שיוכלו לעבד את השם יתברך.

אצל התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי, שבכל פעם שהתלמידים שלו שבחו אותו שהיה כדאי לבוא לעולם לשמע את החדושים היפים שהוא גלה, אחר כך כתוב מיד: **"פתח ואמר"** - רבי שמעון בר יוחאי התחיל להגיד דברי תורה חדשים וגלה סודות חדשים.

מוהרא"ש מספר שהבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו היה פעם מאוד שבור; הוא הרגיש בתוכו שהוא לא שווה כלום, עד שתלמיד נכנס אליו ואמר לו: **"רבי, תתחזקו, הקדוש ברוך הוא לא יעזב אתכם"**, וזה החיה אותו בחזרה.

כך גם הרי יודע כל מחנך בעצמו כמה הוא רוצה שישבחו אותו ויתנו לו מלים טובות.

ואם זה כך, אז ודאי שילדים מחכים מאוד למלים טובות, כי ילדים הם באמת בקטנות הדעת. רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן חלק א', סימן רב): **"כל מי ששכלו קטן ביותר צריך לחלק לו כבוד ביותר כי כל מה ששכלו יותר קטן, הוא יותר חפץ בכבוד"**.

נודע הספור שקרה אצל הבת של רבנו ז"ל, הצדקת אדל. היא קבלה מכתב מאבא שלה - רבנו ז"ל - עם תוארים מאוד יפים, במכתב הרבי מאוד שבח אותה, כשהיא סימה לקרא את המכתב אז היא פרצה בבכי רב, וכששאלו אותה על כך: **"למה את בוכה?"** היא ענתה: **"קבלתי מאבי, שכשאדם נמצא בקטנות הדעת צריכים מאוד לשבח אותו ולהלל אותו; וכשאני רואה שאבא שלי כותב לי כאלו תוארים, זה סימן שאני בקטנות הדעת"**.

ולכן צריכים המחנכים לתת לילדים הרבה כבוד ומלים טובות.

או, אם מדברים אל הילדים להשתחוות בשמונה עשרה כשאומרים 'מודים', שצריכים לכופף את השדרה, ומי שלא מתכופף הוא יהיה אחרי שנפטר לנחש (בבא קמא טז.), יכול לקרות שילד יקח את זה יותר מהמדה והוא יתכופף עד מעבר לשלחן...

ולכן צריכים לבקש מהקדוש ברוך הוא שהילדים יקבלו נכון את המלים; לא ברצינות מדי ולא בקרירות מדי. אבל אסור להכנס לחשבונות פרטיים שילדים מסתמים לא צריכים אותי ולא מענינים בי. חבל על זמנו של מחנך כזה שהוא יתנגע סתם עם הילדים עם חשבונות טפשיים.

תמיד אני אומר למלמדים בתלמוד תורה שלנו: **"אם נכנסים בקטנות הדעת שטותית של עשיית חשבונות על הילדים מי פן צריך אותי ומי לא צריך אותי, חבל על כל המלמדות; כבר יותר טוב שהמלמדים ילכו הביתה ואני יכניס בעצמי את כל הילדים אלי לשיבה..."** כך באמת עשיתי עם הישיבה שלנו "תפארת התורה ברסלב". בהתחלה, כשפתחנו את הישיבה בשנת תשס"ט, היה לנו כמה כתות עם מגידי שעורים, אבל אחרי כמה חדשים ראיתי שאני צריך כל יום להקדיש זמן כדי להקשיב לחשבונות שהיו למגידי השעורים עם הבחורים, שהבחור הזה כן צריך אותי והבחור הזה לא צריך אותי, אמרתי להם: **"כלם יכולים ללכת הביתה, ואני אשב לבד עם כל הבחורים"**.

לתת כבוד ומלים טובות

אנו רוצים לשוחח כאן על נקדה נחוצה למחנכים, שבזה תלוי הכל. יש דבור של רבנו ז"ל שאפלו הצדיק צריך חזק ומלים טובות. רבנו אומר (לקוטי מוהר"ן חלק א', סימן קכו): אנו מוצאים בזהר הקדוש

מחנכים צריכים כל הזמן לתת לילדים מלים טובות. אסור להיות קמצן בזה; צריכים להתבודד על זה ולבקש מהקדוש ברוך הוא: **"רבונו של עולם, תעזר לי שאני יאהב את כל הילדים, ושאני אתן לכל הילדים מלים טובות"**.

כל אחד צריך מלים טובות

כשנותנים מלה טובה לילד, יכול לקרות אצל ילדים מסוימים שייראו כאלו הם כועסים; הם לא ירימו את העיניים, כמו שהם רוצים להגיד: 'אני לא צריך את המלים הטובות'. וזה יכול להוביל שהמחנך יעשה חשבון שהילדים האלו לא צריכים אותו והם לא מענינים במלים הטובות. אבל צריכים לדעת שלא לא יכול להיות כזה דבר; זה הרי בלתי אפשרי שאדם יתרגז או שיכאב לו עקב מלה טובה.

רק מדוע מראה ילד כאלו הוא לא מענין במלים טובות? זה יכול לבוא בגלל כמה סבות: או שהילד מאוד שבור ומאוד רעב למלים טובות, והוא רוצה לשמע את זה עוד פעם ועוד פעם, ולכן הוא מזלזל בזה, תוך שהוא מקנה שיגידו לו את זה עוד פעם...

"כן, אני אוהב את המלמד שלי", אני יודע כמה חזק הוא צריך את המלים הטובות. כידוע ליודעי חן - לאלו שעוסקים בחנוך - שישנם ילדים שהם מאוד רעבים למלים טובות, אבל הם מפחדים להראות עד כמה חזק הם צריכים את זה, ולכן הם מעמידים פנים כאלו הם בכלל לא צריכים את זה. אבל זה בטוח, שכל אחד רוצה וחייב לקבל מלים טובות.

לבקש מהקדוש ברוך הוא על הצלחה

לפני שמחנך נכנס לכיתה, הוא צריך להתבודד עם הקדוש ברוך הוא ולבקש: **"רבונו של עולם, הילד הזה מפריע לי, הוא לא נותן לי לסים משפט; תעזר לי שאני אוכל לסים משפט, ושאני אזכר שאפלו הילד שמפריע ומוציא לשון, גם מחכה לשמע ממני מלים טובות. תעזר לי שאני אזכר את מה שרבונו ז"ל מלמד אותנו, שכל מי ששכלו קטן ביותר צריך לחלק לו כבוד ביותר; תעזר לי שאני לא אפל לקטנות הדעת ואדמין כאלו הילד הזה לא צריך אותי"**.

הרבה פעמים מלמדים מתנגעים עם ילד בכיתה שלא נותן לסים משפט, ובסוף היום כשהולכים הביתה תופסים את עצמם שהם פשוט שכחו להתבודד בבקר; לא בקשו מהקדוש ברוך הוא שיצליחו. כל אם מבקשים מהקדוש ברוך הוא, רואים הצלחה גדולה.

או שהוא מתבייש להראות עד כמה חזק הוא צריך את המלים הטובות. כידוע ליודעי חן - לאלו שעוסקים בחנוך - שישנם ילדים שהם מאוד רעבים למלים טובות, אבל הם מפחדים להראות עד כמה חזק הם צריכים את זה, ולכן הם מעמידים פנים כאלו הם בכלל לא צריכים את זה. אבל זה בטוח, שכל אחד רוצה וחייב לקבל מלים טובות.

אהבה חזקה אל הילדים

מחנכים צריכים לאהב באמת את התלמידים שלהם, שהילדים ירגישו את זה, ואז גם הם יקבלו אהבה למחנך.

כמו ששלמה המלך אומר (משלי כז, יט) **"כמים הפנים לפנים"**, כמו שרואים את הפנים מול הפנים במים, **"כן לב האדם לאדם"**, ככה הלב של אדם מול אדם אחר; אם לב של אחד אוהב את השני, השני מרגיש את זה והוא מקבל חזרה אהבה בלב שלו לראשון.

כשאני בא לבקר בתלמודי התורה שלנו "היכל הקדוש", אני שואל את הילדים: **"אתה אוהב את המלמד שלך?"** אם הילדים עונים:

מכתבים בעניני חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

איך שומרים על הילדים ביראת שמים, כשהמשפחה מסביב שונה?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

גדלתי ברוך השם בבית חם בשר וחסידי, הורי חנכו אותנו מאד טוב להיות גאים עם היהדות. אבל אחרי החתונה מצאתי את עצמי בנסיון, אשתי ברוך השם מאד טובה ויראת שמים, אבל במשפחה לא כל כך מקפידים על דברים, עסוקים בהרבה שטויות,

להשתתף איך שומרים על הגדרים חזקים, בלי לזלזל במשפחה?

ייתר בך

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת וישלח, י' כסלו, שנת ה'תשפ"ב

לכבוד ... גרו יאיר

אתה שואל שאלה מאד רגישה וחשובה, כי מצד אחד צריכים לשמור על שלום, שלא לריב עם

כמו סמראטפונים, רשתות חברתיות, וכדומה. אני מתאמץ להחזיק את עצמי ביראת שמים וברוח חסידית, אבל קשה לי מאד להיות אצל חמי בבית ולהיות שונה מכלם, ואני לא יכול להשתתף במה שהם מדברים ומשוחחים, זה בשבילי נסיון קשה. כל אחד יושב עם הכלים ושולחים דברים אחד לשני, ואני מרגיש כמו יוני בסכה, אולי יש לראש הישיבה עצה בשבילי?

במיחד קשה לי כשמראים שם וידאו לכל המשפחה, והילדים גם רוצים

המשפחה ולא לזלזל בהורים, ומצד שני צריכים לשמור על עצמנו שנשארו עם יראת שמים, וגם צריכים לשמור על הילדים שיגדלו עם יראת שמים.

רבנו ספר לנו ספור כזה כמו שיש לך, מחכם שלא רצה לאבד את ילדיו. רבנו ספר (ספורי מעשיות, מעשה ג', מחגר) פעם אחת היה חכם אחד. והקיסר מהמדינה היה אפיקורס גדול, ועשה את כל המדינה לאפיקורסים. והלך החכם וקרא את כל בני משפחתו. ענה ואמר להם: "הלא אתם רואים שהקיסר הוא אפיקורס גדול ועשה את כל המדינה אפיקורסים, וקצת ממשפחתנו עשה גם כן לאפיקורסים. כן נפרש אל המדבר כדי שנשארו בהאמונה בהשם יתברך", והספימו עמו. ועשה עגול סביבותם, שלא יוכל שום אחד להתקרב אליהם.

מוהרא"ש אומר (נהרי אפרסמון) העגול הוא האמונה הקדושה, שעליה נאמר (תהלים פט, ט): "ואמונתך סביבותיך"; כשאדם מסבב עם אמונה - אף אחד לא יכול להרע לו, כי לקלפות ולמזיקים יש שליטה רק כשהאמונה נחלשת, אז יש להם פתח להכנס אל האדם, אבל מי שחזק באמונה - אף אחד לא יכול להרע לו.

כמו כן עגול הוא סמן של אחדות, כשעושים מעגל חזק, חיים בשלום, חיים באהבה, מותרים אחד לשני, לא רבים - אז אין לרע שליטה, אזי אף אחד לא יכול לשבור את הבית. כפי שחכמינו זכרונם לברכה אומרים (תנחומא נצבים, א): "בנהג שבעולם, אם נוטל אדם אגדה של קנים, שמא יכל לשברם בבת אחת, ואלו נוטל אחת אחת, אפלו תינוק משברן". אם אוגדים כמה מקלות ביחד אי אפשר לשבור אותם, אבל אם לוקחים מקל אחד בנפרד, אפלו ילד יכול לשבור אותו.

זוהי העצה עבדך ועבור כל ההורים שרוצים לשמור על הבית שהילדים ישארו שמונים וכשרים, צריכים לעבד הרבה שיהיה שלום בית, זה היסוד של הבית. אנשים חושבים ששלום בית הוא דבר יפה, מסתכלים על זה כעל משהו חדשני של ימינו, כעל משהו שהוא לא דווקא יסוד בחיים, אבל זה לא כך, שלום בית הוא הדבר הכי חשוב ליהודי, אי אפשר לגדל ילדים אלא עם שלום בית; ילדים שבאים מבית שיש שם מעגל חזק, האבא והאמא אוהבים אחד את השני - גדלים כשרים ובריאים, ואם רבים חס ושלום - זה הדבר הכי גרוע עבורם.

ילדים יודעים ומרגישים אם יש אהבה בין ההורים, אי אפשר

להציג, אי אפשר לרמות אותם, הם יודעים זאת עוד יותר טוב מההורים בעצמם, וזהו דבר הכי חזק עבור עתידם.

לכן, אם אתה רוצה לשמור על ילדיך - תראה לעשות מה שהחכם עשה, תעשה עגול סביב המשפחה שלך; ראה שתהיה אהבה, תכלה בבית עם אשתך וילדיך, זה שנה יותר מהכל. ילדים שמבלים עם ההורים לא צריכים וידאו, כמו כן תדבר בבית מהשם יתברך, תספר ספורי תפלה, ספורי השגחה פרטית, תשוחח בסעודות השבת מהשם יתברך - כך תהיה שמור מרע ויהיו לך דורות יפים ונאמנים.

השם יעזור שתצליח בכל העניינים.

...
(קונטרס עצתו אמונה פרשת וישב, שנת תשפ"ב)

מדור חינוך

בקול ברסלב

לשמיעת כל שיעורי החינוך

(באדיש)

מראש הישיבה שליט"א

בקול ברסלב

הקישו 1-2-4-2-1

- שמעו וזהו נסיעה -

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: chinuchgilyon@gmail.com

קול ברסלב

קוואל פון אמונה (נשים)

שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד

079-704-0069

ארצות הברית 212-444-9169 / 845-351-9060 / אנגליה 03303502363

קנדה 438-320-9090

...

קול ברסלב

שיעורים; חינוך יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד

079-704-0066

ארצות הברית 212-444-9191 / 845-351-0910 / אנגליה 03303502361

קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370

מייל חינוך יומי chizikyomi@gmail.com